

Cecylia Iwaniszewska

Działalność Towarzystwa Miłośników Torunia w okresie od 22 maja 2004 r. do 19 maja 2005 r.

Rocznik Toruński 32, 291-297

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Działalność Towarzystwa Miłośników Torunia w okresie od 22 maja 2004 r. do 19 maja 2005 r.

Cecylia Iwaniszewska

1. Członkowie Towarzystwa

Towarzystwo Miłośników Torunia liczy obecnie 158 członków, z tego w prawobrzeżnym Toruniu 99 osób, w sekcji krótkofalowców 20 osób, w kole czerniewickim – 20, a w kole podgórskim – 19. W okresie sprawozdawczym do Towarzystwa wstąpiło 6 osób: Jan Bruż, Jarosław Centek, Maria Grabowska-Reiff, Tomasz Kruszewski, Anna Mikulska, Michał Zaleski. Z grona dłużejletnich członków odeszli:

- jesienią 2004 r. Maria Fechner z koła podgórskiego, zawsze bardzo aktywna na spotkaniach i dyskusjach,
- 25 XII 2004 r. w wieku 58 lat dr Jan Bełkot, członek sekcji wydawniczej Towarzystwa, wiceprzewodniczący komitetu redakcyjnego *Toruńskiego Słownika Biograficznego*, autor wielu biogramów dawnych torunian.

2. Walne zebrania i władze Towarzystwa

W 2005 r. upływała 3-letnia kadencja władz Towarzystwa, wybory nowych władz zostały zatem przeprowadzone na Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym 19 V 2005 r. w Sali Kolumnowej Towarzystwa Naukowego przy ul. Wysokiej 16. W okresie sprawozdawczym Zarząd odbył 4 zebrania protokołowane, ponadto odbywały się doraźne spotkania Prezydium i członków Zarządu w celu załatwienia pilnych spraw. Komisja Rewizyjna dokonała oceny działalności Zarządu 9 V 2005 r. w obecności sekretarza, skarbnika i kierownika biura. Sąd Koleżeński nie zbierał się, gdyż nie było spraw wymagających jego działania.

Nowe władze Towarzystwa Miłośników Torunia, wybrane 19 V 2005 r., to Zarząd, Komisja Rewizyjna i Sąd Koleżeński. Do Zarządu weszli: prezes – Marian Filar, wiceprezesa – Karola Ciesielska i Bogusław Dybaś, sekretarz – Cecylia Iwaniszewska, skarbnik – Stefania Heldt, redaktor *Rocznika Toruńskiego* – Piotr Oliński, redaktor *Toruńskiego Słownika Biograficznego* – Krzysztof Mikulski, przewodniczący sekcji historycznej – Janusz Tandecki, przewodniczący sekcji krótkofalowców – Mariusz Thomas, członkowie Zarządu – Zbigniew Nawrocki, Kazimierz Przybyszewski, Tadeusz Zakrzewski oraz Krystyna Mike, przewodnicząca koła czerniewickiego, i Ludmiła Stadnicka-Kozłowska, przewodnicząca koła podgórskiego.

Komisja Rewizyjna została wybrana w następującym składzie: przewodnicząca – Stefania Sieracka, członkowie – Jolanta Wasiewska i Andrzej Warot. Sąd Koleżeński tworzą: przewodnicząca – Maria Szczerbiak, członkowie – Leszek Kotlewski i Sławomir Pułkownik. Na Walnym Zebraniu 19 V 2005 r. dyplom „Przewodnika Roku 2004” otrzymała Ewa Jasińska z Koła Przewodników PTTK. Walne Zebranie uchwaliło również przyznanie honorowego wyróżnienia Towarzystwa „Złotego Astrolabium” dr. Kazimierzowi Przybyszewskiemu, znakomitemu znawcy historii Torunia i Pomorza w XX w.

Biurem Towarzystwa kieruje zatrudniona na pół etatu Joanna Danuta Horzyca, członek Koła w Czerniewicach. Pełni ona również funkcję księgowej. Biuro mieści się w budynku Planetarium im. Władysława Dzierżewskiego przy ul. Franciszkańskiej 15/21. Znajdująca się w biurze biblioteka Towarzystwa liczy obecnie 611 pozycji, a magazyn wydawnictw ToMiTo umieszczony jest w piwnicy budynku Planetarium. Z obu tych pomieszczeń Towarzystwo korzysta nieodpłatnie.

3. Działalność Towarzystwa

Bieżąca działalność ToMiTo przebiegała w trzech głównych nurtach: współdziałania z władzami miasta, popularyzacji wiedzy o Toruniu wśród jego mieszkańców oraz wydawania materiałów związanych z dziejami miasta.

Współdziałanie z władzami miasta

Od 3 lat działa przy Zarządzie Towarzystwa Miłośników Torunia grupa robocza do spraw ochrony cmentarzy, przewodniczy jej Bogusław Dybaś. Grupa ta zorganizowała drugą już kwestę na drózkach cmentarza św. Jerzego w dniu 1 XI 2004 r. we współpracy z Wydziałem Promocji, Informacji i Turystyki Urzędu Miasta. Kwestowało 36 osób: członkowie ToMiTo, władze miasta z prezydentem M. Zaleskim, działacze kultury i sztuki. Zbiórka przyniosła

5628 zł i została przeznaczona na dalsze prace renowacyjne na cmentarzu św. Jerzego przy ul. Gałczyńskiego.

Wzorem lat ubiegłych Karola Ciesielska zorganizowała doroczny konkurs „Toruń w kwiatkach” dla mieszkańców Torunia. Działające pod jej przewodnictwem jury w składzie: Jadwiga Kręciszewska i Helena Pruszkowska z ToMiTo oraz ogrodniczki Wiesława Dudziak i Lilia Kowalska dokonało oceny 84 zgłoszonych obiektów – balkonów i ogródków. Oceny zostały przeprowadzone w lipcu 2004 r., natomiast uroczyste zakończenie odbyło się w Małej Sali Dworu Artusa w dniu 15 IX 2004 r. Przewodnicząca jury Karola Ciesielska wręczyła 51 nagród pierwszych, 23 nagrody drugie, 14 nagród trzecich oraz 10 wyróżnień, a także 3 statuetki "Flisaka" ufundowane przez Prezydenta Miasta. Oprócz osób indywidualnych w konkursie uczestniczyło 6 instytucji.

Na prośbę Wydziału Promocji, Informacji i Turystyki Urzędu Miasta grupa członków Zarządu – Karola Ciesielska, Krzysztof Mikulski, Kazimierz Przybyszewski, Tadeusz Zakrzewski – ustaliła listę zasłużonych mieszkańców Torunia. Domy, w których mieszkaly kiedyś te osoby, powinny być oznakowane pamiątkowymi tablicami. ToMiTo opiniowało również projekt tablicy upamiętniającej mennicę istniejącą kiedyś w budynku przy ul. Mostowej.

Inną formę współpracy Towarzystwa z władzami miasta stanowi uczestnictwo członków Zarządu w pracach Komisji Kultury, Turystyki i Sportu Rady Miasta, gdzie są rozpatrywane sprawy dotyczące nazewnictwa ulic. W okresie sprawozdawczym członkowie Zarządu Kazimierz Przybyszewski i Cecylia Iwaniszewska brali udział w 5 spotkaniach Komisji. W 2005 r. Rada Miasta powołała specjalną Komisję do spraw weryfikacji urzędowych nazw części miasta pod przewodnictwem dr Marii Skrzypek. Do prac w tej grupie zostali również zaproszeni wyżej wymienieni członkowie Zarządu ToMiTo.

Popularyzacja wiedzy o Toruniu

W dalszym ciągu kontynuowane były „Wieczory Toruńskie” organizowane od wielu lat przez Karolę Ciesielską. Dwa wieczory z cyklu „Toruń w Koronie” były współorganizowane z Towarzystwem Przyjaciół Muzeum Okręgowego i Muzeum Okręgowym w Sali Mieszkańskiej Ratusza Staromiejskiego:

- 28 V 2004 r. konferencja w 550-lecie hołdu toruńskiego z referatami prof. dr. hab. Romana Czai „Między wiernością a zdradą, geneza buntu mieszczan toruńskich przeciw panowaniu krzyżackiemu”, prof. dr. hab. Janusza Małka „Królewskie miasto Toruń w szlacheckiej Rzeczypospolitej”, dr. hab. Sławomira Józwiaka „Krzyżacy w Toruniu, miasto i zamek w I połowie XI w.”, mgr. Zbigniewa Nawrockiego „Zamek Krzyżacki w Toruniu”. Całą konferencję prowadził prof. dr hab. Bogusław Dybaś.

- 25 XI 2004 r. konferencja w 740-lecie Nowego Miasta Torunia z referatami prof. dr. hab. Krzysztofa Mikulskiego „Struktury przestrzenne i społeczne Nowego Miasta Torunia (XIII–XVIII w.)” i dr. Elżbiety Pileckiej „Czy Nowe Miasto Toruń miało własną sztukę w średniowieczu”.

Trzeci „Wieczór Toruński” poświęcony był ludziom Torunia i odbył się w Książnicy Kopernikańskiej 22 X 2004 r. z referatem Karoli Ciesielskiej „Mela Sinoracka – oszczepniczka i olimpijka z Torunia”. Prelekcja była uzupełniona wypowiedziami i wspomnieniami koleżanek klubowych i przyjaciół oraz wystawą zorganizowaną przez Karolę Ciesielską i Hannę Brzuszkiewicz w hallu Książnicy. Wystawa ta została następnie eksponowana w hallu Biblioteki Głównej UMK przy ul. Gagarina 13.

Popularyzacji wiedzy o Toruniu służyły także przygotowane przez Karolę Ciesielską konkursy z cyklu „Czy znasz Toruń”, przeznaczone dla dzieci i młodzieży, ogłaszane w „Nowościach”. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 3 edycje tego konkursu, nagradzanych książkami ufundowanymi przez ToMiTo.

Uroczyste zakończenie XIII konkursu na prace magisterskie i dyplomowe o tematyce toruńskiej, przygotowywanego przez sekcję historyczną, odbyło się 4 III 2005 r. w Sali Rady Ratusza Staromiejskiego. Udział wzięli nagrodzeni oraz promotorzy nagrodzonych prac. Jury konkursu działające w składzie: prof. Janusz Tandecki, prof. Bogusław Dybaś i dr Kazimierz Przybyszewski nagrodziło następujące prace:

I nagroda

- mgr Robert Zadura za pracę „Błogosławiony ks. Stefan Frelichowski (1913–1945)”

II nagroda

- mgr Marta Koszytkowska za pracę „Życie i działalność Heleny Steinborowej (1875–1932)”

III nagroda

- mgr Dorota Swobodzińska za pracę „Ignacy Zelek, życie i twórczość”.

Wyróżnienia otrzymały następujące osoby:

- mgr Joanna Koprowicz za pracę „Wojewodowie pomorscy w latach 1926–1939 w ocenie endecji i sanacji na podstawie organów prasowych tych partii, »Słowo Pomorskie«, »Dzień Pomorski«”,
- mgr Marek Miler za pracę „Niemcy w społeczności miejskiej Torunia w latach 1920–1926”
- mgr Alina Nadolna za pracę „Aktywność kulturalno-społeczna środowisk młodzieżowych w Toruniu w latach transformacji ustrojowej 1990–2000”.

Wszystkie nagrody wręczane przez prezesa Mariana Filara zostały ufundowane przez ToMiTo.

Ożywioną działalność prowadziła w okresie sprawozdawczym grupa do spraw ochrony cmentarzy pod przewodnictwem prof. Bogusława Dybasia. Odnowione zostały nagrobki Władysława Szumana, rodziny Doerfferów, Mariana Sydowa, zdjęto część nagrobka Johanna Ephraima Wessela w celu poddania zabiegom renowacyjnym. Nagrobek ten ma zostać przeniesiony do Lapidarium projektowanego w części cmentarza obok ul. Morcinka. Prowadzone są również prace nad szczegółową ewidencją grobów zasłużonych mieszkańców miasta. Pomoc w tym zakresie świadczą studenci z Wydziału Nauk Historycznych UMK, natomiast studenci z Wydziału Sztuk Pięknych UMK z pracowni konserwacji kamienia prof. Jadwigi Łukaszewicz wykonywali prace renowacyjne.

Wspólnie z sekcją historyczną UMK zorganizowane zostało 11 III 2005 r. robocze spotkanie w Sali Rady Ratusza Staromiejskiego, na którym szczegółowo omawiano dalsze zamierzenia dotyczące ochrony cmentarzy. W spotkaniu udział wzięli, oprócz członków grupy do spraw cmentarzy i członków Zarządu ToMiTo, przedstawiciele władz miasta i proboszczowie z parafii administrujących cmentarzem św. Jerzego, konserwatorzy.

W Zespole Szkół Nr 16 na Rubinkowie odbywają się tradycyjnie w marcu konkursy dla młodzieży związane z osobą patronki szkoły – Wandy Szuman, Honorowej Obywatelki Miasta Torunia, zmarłej w 1994 r. Cecylia Iwaniszewska brała udział w pracach jury konkursów i w Świątce Szkoły, wygłaszając z tej okazji krótkie pogadanki o osobie patronki.

Specjalną formę popularyzacji stanowi działalność sekcji krótkofalowców pracującej pod przewodnictwem Mariusza Thomasa na seansach łączności w pasmach amatorskich. W okresie letnim pracowały stacje terenowe z ruin zamków i z fortów toruńskich, umożliwiając zdobywanie przez korespondentów punktów do ogólnopolskiego współzawodnictwa dyplomowego „Zamki Polskie” oraz „Twierdza Toruń”. W czasie trwania festynu „Powrót na Zamek Dybowski” we wrześniu 2004 r. zorganizowano pokazy, a z okazji 532 rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika pracowała stacja okolicznościowa SNOTOR. Członkowie sekcji współdziałali w organizacji III Toruńskiego Przeglądu Artylerii Brackiej we wrześniu 2004 r., uruchamiając stację okolicznościową 3Z2TPA. Sekcja współdziałała też w organizowaniu uroczystego obchodu jubileuszu 350-lecia obrony Jasnej Góry 3 V 2005 r. Członkowie sekcji wraz z członkami Kurkowego Bractwa Strzeleckiego pracowali jako obsługa armat, brali udział w inscenizacji patriotyczno-religijnej oraz uruchomili stację okolicznościową SN 350 JG.

Działalność wydawnicza

W okresie sprawozdawczym ukazały się drukiem następujące wydawnictwa:

- *Rocznik Toruński* tom 31 pod redakcją Piotra Olińskiego, wydawany wspólnie z UMK, z pomocą finansową Urzędu Miasta,
- *Toruński Słownik Biograficzny* tom 4 pod redakcją Krzysztofa Mikulskiego, wydawany wspólnie z UMK, z pomocą finansową Urzędu Miasta,
- kolorowy folder o cmentarzu św. Jerzego, opracowany przez zespół w składzie: Jarosław Centek, Bogusław Dybaś, Magdalena Niedzielska, Sławomir Szczerbiński (wydany wspólnie z Urzędem Miasta).

To ostatnie wydawnictwo, specjalnie przygotowane w końcu października 2004 r., było wręczane wszystkim ofiarodawcom w czasie kwesty na cmentarzu św. Jerzego przy ul. Gałczyńskiego 1 XI 2004 r. Ponadto w przygotowaniu jest wydawnictwo Karoli Ciesielskiej i Tadeusza Zakrzewskiego „450 lat toruńskiego Podgórze 1555–2005”, a także wystawa pocztówek dotyczących Podgórze za zbiorów Tadeusza Zakrzewskiego, organizowana przez Muzeum Okręgowe.

4. Działalność kół terenowych

Koło w Czerniewicach

W okresie sprawozdawczym Koło nie prowadziło żadnej działalności.

Koło na Podgórzu

Koło pracowało pod przewodnictwem Ludmiły Stadnickiej-Kozłowskiej, przy współpracy z Domem Muz przy ul. Poznańskiej. W czerwcu 2004 r. Koło współorganizowało imprezę z okazji Dnia Dziecka w Zespole Szkół Nr 15 na Podgórzu. Doroczny festyn „Powrót na Zamek Dybowski” był organizowany 12 IX 2004 r. wspólnie z Oddziałem Miejskim PTTK przy współpracy Urzędu Miasta, Lokalnej Organizacji Turystycznej, Regionalnego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków, Strzeleckiego Bractwa Kurkowego i sekcji krótkofalowców ToMiTo. Impreza ta cieszyła się dużym zainteresowaniem mieszkańców lewobrzeżnej części miasta. Tradycyjne Spotkanie Mikołajkowe dla dzieci odbyło się w Domu Muz 4 XII 2004 r. Szczególnie uroczyste obchodzono jubileusz 80-lecia uzyskania praw miejskich przez Podgórze 11 XII 2004 r. w Domu Muz, gdzie odbyły się odczyty Lidii Grzeszkiewicz-Kotlewskiej i Marka Orłowskiego oraz wernisaż wystawy poświęconej sportsmence z Podgórze – Melanii Sinorackiej. W 2005 r. zorganizowano spotkanie noworoczne z pokazem części albumu podgórskiego przygotowy-

wanego przez Tadeusza Zakrzewskiego oraz aukcję prac plastycznych dzieci, młodzieży i dorosłych na rzecz Hospicjum dla Dzieci „Nadzieja”. Koło wytypowało członka swego Zarządu, Elżbietę Szttygowską, nauczycielkę z Zespołu Szkół Nr 15, do pracy w Radzie Okręgu dzielnicy Podgórz.

Na zakończenie pragniemy wyrazić naszą wdzięczność za pomoc okazwaną nam przez tak wiele instytucji jak: władze miasta z prezydentem Michałem Zaleskim i przewodniczącym Rady Józefem Jaworskim, Uniwersytet Mikołaja Kopernika z rektorem prof. Janem Kopcewiczem, Muzeum Okręgowe z dyrektorem dr Anną Kosicką, Książnicę Kopernikańską z dyrektorem mgr Teresą Szymorowską, Planetarium im. Władysława Dzierżewskiego z dyrektorem mgr. Lucjanem Broniewiczem, Towarzystwo Naukowe z prezesem prof. Andrzejem Woszczykiem, Redakcję „Nowości”. Bez ich życzliwości i poparcia trudno byłoby zrealizować nasze przedsięwzięcia. Swoją pomoc okazywały nam również firmy „Patio” i „Skwer” przy konkursie „Toruń w kwiatkach” oraz firma „Gestor” drukująca zaproszenia. Dziękujemy też instytucjom miejskim, jak Wydział Gospodarki Komunalnej, Wodociągi Toruńskie, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania i Zakład Energetyczny, bez których współdziałania festyn „Powrót na Zamek Dybowski” nie mógłby się odbywać.